

2. Бузько И. Р. Стратегическое управление инвестициями и инновационная деятельность предприятия / И. Р. Бузько, Е. В. Вартанова, А. А. Голубенко. – Луганск : Изд-во Восточноукр. нац. ун-та им. В. Даля, 2002. – 176 с.
3. Геєць В. М. Від екзогенно залежної до ендогенно орієнтованої стратегії розвитку економіки / В. М. Геєць, М. І. Скрипниченко // Економіка і прогнозування, 2003. – №1. С. 34-46.
4. Инвестиционная стратегия развития предприятий: формирование, реализация, риск / [Борисов В. И., Касаров Г. Г., Ляшенко А. Н., Спивак С И.]. – М. : МАДИ. – 1996. – 44 с.
5. Кузнецов Ю. Н. Математическое программирование / Ю. Н. Кузнецов, В. И. Кузубов, А. Б. Волощенко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Высшая школа, 1980. – 302 с.
6. Макаркіна Г. В. Моделі та методи планування соціально-економічного розвитку індустріального регіону / Г. В. Макаркіна : монографія. – Краматорськ : ДДМА, 2008. – 280 с.
7. Пересада А. А. Інвестування : навч.-метод. посібник [для самост. вивч. дисц.] / А. А. Пересада, О. О. Смірнов, С. В. Онікієнко, О. О. Ляхова. – К. : КНЕУ, 2001. – 251с.

Яцик С.П.

ЕКОНОМІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЖИТОМИРЩИНИ ЯК ОСНОВНИЙ АСПЕКТ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Сучасне суспільство перебуває у стані якісної радикальної трансформації, що проявляється процесами глобалізації, інтеграції, інформатизації усіх аспектів його життєдіяльності. Зміни, в яких перебуває суспільство, торкаються усіх його соціальних інститутів: культурних цінностей, ідеологічних принципів, світогляду, наукової парадигми тощо.

Економічне буття суспільства трансформується у принципово нову систему взаємовідносин між людьми, суспільними групами, націями, народами, регіонами, державами. Для ефективного розвитку цієї сфери необхідно визначити наявні ресурси та можливості. У даному дослідженні ми будемо аналізувати соціально-економічний потенціал Житомирської області.

У 90-ті роки ХХ століття Житомирська область зазнала глибокого спаду виробництва (у 1998 році рівень виробництва становив менше 40% від рівня 1990 року).

Крім того, Житомирський регіон значно постраждав від аварії на Чорнобильській АЕС (26 квітня 1986 року), наслідки якої нагадуватимуть про себе ще не один десяток років. Так, у області частина території взагалі виведена з господарського обігу. Але, не зважаючи на вищеописані негативні явища, даний регіон має значний економічний потенціал.

Природно-ресурсний потенціал. Насамперед слід відокремити паливно-енергетичні ресурси: нафта, природний газ, торф. На території Житомирської області є родовища торфу та бурого вугілля, однак їх запаси використовуються в основному для задоволення місцевих потреб. У регіоні доволі широко представлена сировина для будівельної промисловості.

Житомирська область, яка має значні запаси декоративно-фасадного каменя (лабрадорит, граніт, габро), що має найбільший попит в Україні та за її межами. Розвідані запаси лабрадоритів та габро становлять 86% запасів цього каменя в Україні. Перспективними є й родовища мармуру, що присутній у Коростеньському районі, – мармур використовується для виробництва плитки, мармурової крихти, виробів для металургії, різних видів флюсів та напівнаповнювачів, а також мінеральних добрив. На території області є родовища будівельних пісків, керамічної глини та іншої сировини для виробництва будматеріалів. Саме тут зосереджена 1/5 частина булощебневої сировини України.

На території Володарсько-Волинського району Житомирської області ведеться розробка кольорового напівдорогоцінного каменя (берилу, яшми, топазу та інших), які використовуються для виготовлення ювелірних виробів. Проводиться також видобуток кварцу. У області розвідане унікальне родовище чистої самородної міді, аналогів якому немає у світі.

Серед інших природних ресурсів регіону слід відзначити лісові ресурси. Житомирська область посідає одне з провідних місць в Україні за запасами лісових ресурсів. Лісистість території області складає 31,7% (нагадаємо, що в Україні цей показник складає 15,6%, а оптимальний показник лісистості для України -19-20%). Хвойні породи складають 60% лісів, твердолистяні (дуб) та м'яколистяні (береза, вільха, осина) - по 20% . Однак, як було зазначено вище, ліси регіону сильно постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС. Серед інших ресурсів регіону слід відзначити земельні ресурси. Однак, чорноземи характерні лише для лісостепової частини. Детально географію природно-ресурсного ресурсу зображено на мал.1.

Населення та розселення. У регіоні продовжується процес зменшення загальної кількості населення. Неодноразово комітет статистики підкреслював складну демографічну ситуацію в Житомирській області, де відзначається помітне скорочення не тільки сільського, але й міського населення. На 01.01.2010 року в області нараховувалося 1285,8 тисяч населення, де частка міського населення складає 57,5%.

Однак, у Житомирській області відзначається скорочення показників народжуваності та ріст показників смертності (найвищий коефіцієнт смертності зафіксовано у 2005 році). Для ілюстрації природного приросту в регіоні, ми наводимо мал.2. Як видно із малюнка сальдо природного приросту у Житомирському регіоні має від'ємний показник.

Мал.1. Лісовий та мінерально-ресурсний потенціал Житомирщини

Мал. 2. Природний приріст

Також прогресує процес старіння населення. Особливо швидко негативні процеси розвиваються в сільській місцевості області, де більш високими темпами відбувається скорочення загальної чисельності населення (порівняно з міським населенням) внаслідок більш високого рівня смертності та низької народжуваності, а також міграційного відтоку населення.

Машинобудування. У області є потенціал для розвитку верстатобудування (Житомир, Бердичів, у т.ч. виробництво деревообробних верстатів), сільськогосподарське машинобудування (обладнання для тваринництва і кормовиробництва) - Коростень та інші. До речі, машинобудівні підприємства області є акціонерними товариствами. Однак, дана галузь потребує нагальної модернізації.

Хімічна промисловість у Житомирській області представлена в основному виробництвом хімічних волокон та ниток (м. Житомир), характерне виробництво пластмас та лакофарбова промисловість. Серед підприємств хімічної (фармацевтичної) промисловості регіону - ЗАТ «Ліктрави» (Житомир), яке випускає сухі трави, іншу продукцію (продукція підприємства проходить радіологічний контроль). Нажаль, в області немає жодного підприємства по переробці нафти та виробництва скрапленого газу.

Легка промисловість регіону зберегла своє значення в цілому завдяки ряду підприємств: ВАТ «ЛЬОНОТЕКС» (Житомир), яке випускає лляні тканини, однак обсяги виробництва помітно зменшились і на 2000 р. склали лише 1,7% до рівня 1990 р. (0,7млн.м²). Також ЗАТ «Житомирська панчішна фабрика», яка випускає панчохи, шкарпетки для дітей і дорослих.

Помітне місце в регіоні (у т.ч. і у зв'язку з наявністю значних лісових ресурсів, про що йшлося вище) посідає **лісова промисловість** - лісозаготівельна, деревообробна, целюлозно-паперова. Саме тут випускають меблі, столярні вироби, папір, картон, лісоматеріали, паркет, дерев'яну тару та інше. Особливо слід відзначити ВАТ «Малинська паперова фабрика» (м. Малин, 31 тис. меш-канців). Значний розвиток отримала в регіоні **промисловість будматеріалів**, які саме тут представлені цілою низкою особливих підприємств. Так, у Житомирській області серед підприємств галузі за кількістю виділяються щебеневі кар'єри, каменедробильні заводи. У регіоні представлено виробництво цегли, цементу, залізобетонних виробів, кераміки, облицювальних матеріалів, асфальт-бетону та іншої продукції.

У регіоні збереглася **фарфоро-фаянсова промисловість** (з 19 центрів, які існували в Україні, залишилось лише декілька). Один із центрів - м. Коростень (Коростеньський фарфоровий завод, 1903 р.).

Харчова промисловість регіону доволі різноманітна за своєю структурою. Серед усіх галузей особливо можна відзначити хлібопекарську, кондитерську, макаронну, молочну, м'ясну, пиво-безалкогольну та цілу низку інших важливих галузей.

За останні роки особливо слід відзначити успіхи кондитерської промисловості (зокрема АТЗТ «Житомирські ласощі»), її частка у загальному обсязі проми-

слового виробництва області (без малих підприємств) у 2009 році складала 37,4% (перше місце).

Паливно-енергетичний комплекс регіону представлений паливною промисловістю (нафтова, місцевого значення мають торф'яна та буровугільна промисловість). Однак, дуже гостро відчувається проблема розвитку енергетики, адже в області з 1999 по 2009 р. частка електроенергії збільшилась на 5%, відповідно в 1999 р -1%, 2009 р.-6,3%).

Агропромисловий комплекс, у т.ч. сільське господарство, в регіоні значно розвинені, однак обсяги виробництва сільськогосподарської продукції за останнє десятиріччя минулого сторіччя значно скоротилися.

У регіоні набуло розвитку зернове господарство: озимина та ярові сорти пшениці, жито, ячмінь, овес, просо. Важливе значення в регіоні зберігає бурякоцукрове господарство. Також у останні роки більше уваги приділяється соняшнику. Крім соняшнику, тут використовують рапс, насіння льону-довгунця. Традиційно, у Житомирській області вирощують хміль. Важливе значення в регіоні має картоплярство. У тваринництві знову важливе місце посідає молочно-м'ясне скотарство, свинарство, птахівництво. Тваринництво розвивається на засадах кормовиробництва, а також за рахунок використання природних пасовиськ та сінокосів. Поряд з основними галузями розвиваються вівчарство, рибництво та бджільництво.

Транспорт. Регіон має вигідне транспортно-географічне положення, однак система автомобільного, залізничного, авіаційного, міського пасажирського транспорту потребує значних коштів для модернізації.

Регіон обслуговується Південно-Західною залізницею, де важливими залізничними вузлами є Житомир, Коростень, Бердичів, Овруч, Новоград-Волинський.

Автомобільний транспорт у регіоні значно скоротив обсяги перевезень вантажів і пасажирів. До того ж значна кількість доріг потребують ремонту й оновлення. Актуальною проблемою залишається якість автомобільних шляхів, їх технічний стан, який не відповідає світовим стандартам.

Авіаційний транспорт представлений аеропортом у Житомирі, який останнім часом намагаються переобладнати у міжнародний аеропорт для багатотонних літаків.

Проаналізований соціально-економічний потенціал Житомирської області дозволяє зробити висновок, що стимулювати економіку даного регіону слід крізь призму розвитку промисловості, а також за рахунок розширення зайнятості населення у сфері послуг. Крім того, необхідно створити сприятливі умови для малого та середнього бізнесу, а також максимально спростити процедуру взаємодії бізнесу із податковою інспекцією та міською владою.

Література

1. Статистичний щорічник Житомирської області за 2009 рік. – Житомир: Головне управління статистики у Житомирській області, 2010. – 280 с.